

Netebekken

Wateruitvoeringsprogramma

Bekkenbestuur 5 juni 2023

Samen werken aan water

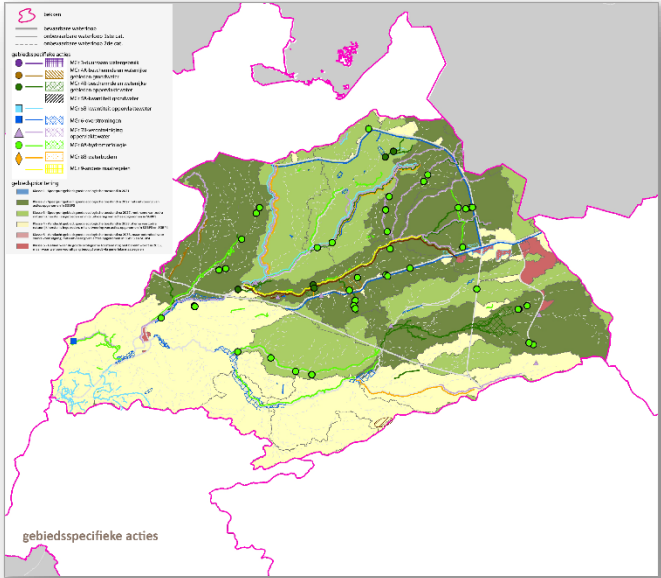
Integraal Waterbeleid
Netebekken

Met het **wateruitvoeringsprogramma** voor het **Netebekken** leggen de partners binnen het bekken de **prioritering incl. timing** vast voor de **uitvoering** van de **gebiedsspecifieke acties** die nodig zijn om in het bekken de waterkwaliteit en ecologie te verbeteren, de structuur van de waterlopen te herstellen, de overstromings- en droogteproblematiek aan te pakken en de waterbeleving te verhogen.

De uitvoering van het [actieprogramma van het bekkenspecifieke deel Netebekken van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027](#) vormt de basis van het uitvoeringsprogramma aangevuld met andere acties en projecten die bijdragen aan de te halen toestand.

Naast de gebiedsspecifieke acties is het belangrijk dat ook de [generieke acties \(Vlaams deel 2022-2027\)](#) uit de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 uitvoering krijgen. Zij leveren immers een belangrijke bijdrage aan het halen van de doelstellingen.

Figuur 1: [locatie gebiedsspecifieke acties opgenomen in het bekkenspecifieke deel Netebekken van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027](#)

Per gebied in het bekken hebben de partners samen de te halen **doelstellingen** uitgeschreven alsook het **engagement** dat ze aangaan om bij te dragen aan het halen van die doelstellingen. Bij de verschillende initiatieven (acties/projecten) is een stand van zaken en planning opgenomen. Indien van toepassing zijn ook de knelpunten/drempels weergegeven die de realisatie van de actie of het project bemoeilijken of in de weg staan.

Tot slot worden een aantal algemene pijnpunten aangekaart die de snelle uitvoering van de noodzakelijke acties verhinderen of vertragen.

Kleine Nete I, II en Wamp	3
De Aa.....	8
Molenbeek-Bollaak	13
Grote Nete I	15
Molse Nete.....	17
Wimp.....	19
Grote Laak.....	21
Middengebied Grote Nete	23
Getijdenetes.....	26
Algemene knelpunten	28

Kleine Nete I, II en Wamp

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

Kleine Nete I, II en Wamp zijn een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027. I.k.v. Natura 2000 gebieden zijn voor Kleine Nete I, Kleine Nete II, Wamp en hun (boven-)zijlopen [specifieke doelstellingen](#) voor waterkwaliteit, structuurkwaliteit, natuurlijke waterhuishouding, natuurlijke sedimentbalans en vrije vismigratie gesteld. Bovendien zijn er specifieke doelen in het kader van het Vlaams soortbeschermingsprogramma voor de grote modderkruiper, waarbij een aantal acties zich situeren in het focusgebied van Arendonk. Het veilig stellen en versterken van de relictpopulatie in het Goorken zal in grote mate afhangen van de hydrologische herstelmaatregelen, samen met initiatieven die nu reeds genomen worden rond kweek en uitzetting.

Voor Kleine Nete I en Wamp wordt aan de reductiedoelstellingen voor stikstof en fosfor van de sector huishoudens voldaan door uitvoering van opgedragen rioleringsprojecten. Er wordt over gewaakt dat de huidige over het algemeen goede waterkwaliteit niet verslechtert (door occasionele/diffuse verontreiniging, lozingen, overstorten,...). De focus is verschoven naar het realiseren van habitatverbetering voor planten en dieren in en naast de waterloop. De resterende vismigratieknelpunten op de zijwaterlopen en bovenlopen zijn weggewerkt.

Ook de structuurkwaliteit van Kleine Nete II is verbeterd dankzij uitvoering van de acties van het Integraal rivierherstelproject (zie verder).

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is laag. De meeste overstromingen situeren zich in natuur- of landbouwgebied.

watertekort

Een vergelijking van de van nature overstroombare gebieden (NOG) met de fluviale en pluviale overstromingskaarten maakt duidelijk dat waterbergingscapaciteit in de bovenlopen van de Kleine Nete veel minder aangesproken wordt dan vroeger. Via de uitrol van de hemelwater- en droogteplannen zetten gemeenten in op buffering en infiltratie en is de natuurlijke sponswerking deels hersteld.

De verbetering van de structuur- en habitatkwaliteit in en rond de Zwarte, Desselse en Kleine Nete draagt naast de goede ecologische toestand in de waterloop ook bij aan de realisatie van minstens 150 ha natte natuur in habitatrichtlijngebied. Dankzij de hermeandering van de Kleine Nete in de regio Herentals/Olen wordt de verdroging van het natuurgebied Olens Broek geremedieerd.

Om langdurige droogteperiodes op te vangen is de beschikbaarheid en de gebruiksmogelijkheid (drinkwater, proceswater, water voor landbouw, ...) van het water in de ontginningsplassen te Dessel en Mol (Kempense merengebied) onderzocht. Indien haalbaar bevonden zal in tijden van overschot, water gebufferd worden om in tijden van droogte water vertraagd af te geven. Vier van deze plassen (Rauw Schans, Pinken en Donk) lopen over, hetzij in een kanaal (Dessel Kwaadmechelen en Bocholt-Herentals), hetzij in een waterloop (Voorste Nete en Witte Nete). Deze voeding uit de plassen blijft hierbij verzekerd.

waterbeleving

De Kleine Nete tussen Retie en Grobbendonk is voorzien op kano- en kajakvaart. Op verschillende punten zijn er instapplaatsen. Bij het recreatief medegebruik wordt er rekening gehouden met het beheer van de waterloop en de ecologische waarden, EU-doelstellingen voor de waterloop en het omliggende valleigebied. Zo is er bv. een vaarverbod bij te lage waterstanden (< 50 cm). Alle afspraken uit de convenant '[kano-en kajakvaart op de Kleine Nete](#)' worden gerespecteerd.

Met de steun van Toerisme Vlaanderen zetten Provincie Antwerpen, Toerisme Provincie Antwerpen, Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete, elf gemeenten en vier ondernemers in 2023 en 2024 hun schouders onder 35 Kleine Netemomentjes.

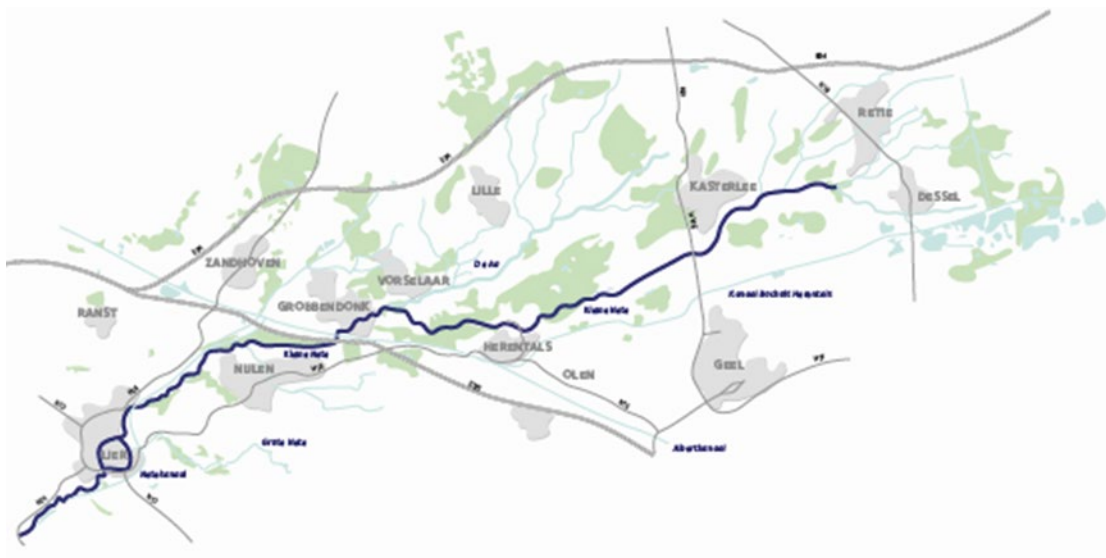

Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat zet het integraal project Kleine Nete I en Wamp, dat eind 2016 werd opgestart, verder. Het afstroomgebied Kleine Nete II valt onder de coördinatieopdracht van gouverneur Cathy Berx. Dit overleg loopt al sinds 2012 via de [Opvolgingscommissie Kleine Nete](#).

Dit zijn overlegplatformen om o.a. het halen van de goede ecologische toestand voor het afstroomgebied van de Kleine Nete en Wamp te versnellen en te ondersteunen, de Blue Deal (vlaggenschipproject Kleine Nete), en het strategisch project 'Méér veerkracht in de vallei van de Kleine Nete' op te volgen. Dit gebeurt via het opvolgen van de toestand en de lopende acties, het afstemmen van acties, het zoeken naar consensus en draagvlak, het detecteren en bespreken van knelpunten, enz.

 Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➤ Focus op de bovennetes

Het strategisch project 'Meer veerkracht in de vallei van de Kleine Nete' is gestart op 1 mei 2021 en loopt drie jaar. Het Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete coördineert het project. Eén van de focusgebieden binnen dit project is 'de Bovennetes' waar o.a. gewerkt wordt rond het oeverzoneproject Zwarte & Desselse Nete en rond natuurherstel in de vallei van de Kleine Nete door het creëren van een natte natuurkern van 150 ha, handhaving van illegale weekendverblijven en structuurherstel en hermeandering van trajecten van de Kleine Nete en Desselse Nete. VMM, ANB, provincie Antwerpen DIW en dep. Omgeving werken hier gecoördineerd samen.

Voor het structuurherstel en de optimalisatie van habitat van de Desselse en Zwarte Nete in functie van de IHD doelstellingen maakte de VLM in opdracht van de provincie Antwerpen, DIW in 2022 een landbouweffectenrapport op. Deze werd begin 2023 afgerond en toegelicht aan lokale betrokkenen. In de loop van 2023 zal de voorstudie opgestart worden. ([4B E 0341](#)).

Departement Omgeving startte in 2022 met het handhavingstraject in ruimtelijk kwetsbaar gebied in de vallei van de Kleine Nete op het grondgebied Retie/Kasterlee. Plaatsbezoeken werden in 2022 afgerond. Eigenaars ontvingen eind 2022/begin 2023 een aanmaningsbrief om zich in regel te stellen.

Binnen het dienstenbestek Netebekken liet VMM een voorontwerp maken voor structuurherstel en hermeandering van het traject van de Kleine Nete I tussen de monding van de Desselse Nete en de Terlobrug ([4B E 0342](#)), het traject van de Kleine Nete 2de cat tussen de Boeretangsedreef en de monding van de Desselse Nete en het traject van de Desselse Nete vanaf de Geelsebaan tot aan de Kleine Nete ([8A E 0320](#)) met als doel om zowel de goede ecologische toestand in de waterloop, als minstens 150 ha natte natuur in habitatrichtlijngebied, te realiseren. Natuurpunt en ANB hebben een aantal percelen in eigendom maar nog niet voldoende om het project uit te voeren. Het aankoopbeleid verder gezet en een ontwerp wordt opgemaakt door de waterbeheerders.

➤ De resterende vismigratieknelpunten op de zijwaterlopen en bovenlopen worden weggewerkt.

Dankzij de vispassages aan de stuwen van Grobbendonk, Herentals, Kasterlee en Retie kunnen vissen sinds 2012 vrij migreren op de Kleine Nete 1ste categorie. De focus ligt sindsdien op de zij- en bovenlopen.

In 2022 werd het vismigratieknelpunt op de Voorste Nete ([8A E 0318](#)) en drie van de vier resterende knelpunten op de Zwarte Nete weggewerkt. Voor het laatste knelpunt op de Zwarte Nete wordt in 2023 een ontwerp opgemaakt ([8A E 0319](#)).

De Rode Loop is een rechte waterloop met enkele kleinere stuwten en heeft in de zomer regelmatig te kampen met watertekort. Van de drie resterende vismigratieknelpunten werd er één in 2021 gesaneerd. De overige twee situeren zich in het natuurgebied Tikkebroeken. In 2022 werd met een vooronderzoek gestart om via kleinschalig beekherstel de opstuwing te vervangen. In 2023 start de ontwerpfase ([8A E 0321](#)).

Sanering van de twee vismigratieknelpunten op de Wamp ([8A E 0322](#)) en één op de Breiloo ([8A E 0401](#)) is nog niet opgestart.

De aanpak van de twee vismigratieknelpunten op de Kneutersloop ([4B E 0380](#)) loopt in samenwerking met ANB.

➤ Integraal rivierherstel Kleine Nete: de waterloop ondergaat tussen Kasterlee en Grobbendonk een ware gedaanteverandering

Reeds bij het eerste Stroomgebiedbeheerplan en het bekkenbeheerplan Netebekken (2009-2015) waren de ambities voor het rivierherstel van de Kleine Nete tussen Geel en Grobbendonk zeer hoog. Het doel is om extra bergingscapaciteit te creëren, om verloren gegane ecologische waarde te compenseren en om structuurherstel te realiseren, kortom om te komen tot een duurzame vallei die tevens rekening houdt met de belangen van verschillende sectoren (landbouw, water, recreatie, natuur, erfgoed, landschap, bewoning, ...). Verschillende acties zijn reeds uitgevoerd of lopend. De komende jaren zullen ook de laatste besliste acties opgestart worden.

Reeds gerealiseerd

Om Grobbendonk beter te beveiligen tegen overstromingen en de ecologische potenties te versterken finaliseerde de VMM in 2014 het [AOG Grobbendonk](#). De dijk langs rechteroever van de Kleine Nete werd 30 m landinwaarts geplaatst, en een oude afgesneden meander werd opnieuw in contact gebracht met de waterloop. ().

Het voormalig zandstort aan [de Hellekens](#) in Herentals werd door VMM afgegraven en heringericht. De werken werden afgerond in 2021.

Bij de aanleg van de N19g tussen Geel en Kasterlee werd een hermeandering van de Kleine Nete en de aanleg van een plas-dras zone gerealiseerd (2019).

Een historische meander, in het recreatiedomein Ark van Noë gebruikt als visvijver, werd terug verbonden met de Kleine Nete. De [werken](#) zijn gestart in 2022 en eind maart 2023 afgerond ([8A E 0378](#)).

In uitvoering

De [dijkverplaatsing t.h.v. landbouwgebied de Zegge](#) staat in functie van bescherming en structuurherstel en is sinds 2021 in uitvoering. ([8A E 0384](#)).

Structuurherstel Kleine Nete en vernatting Olens Broek - Langendonk. Door het herinschakelen van enkele meanders vertraagt de waterafvoer, verhoogt het waterbergend vermogen en stijgt het waterpeil waardoor het natuurgebied kan vernatten en de ecologische potenties versterken. De [werken](#) zijn begin 2023 gestart. ([4B E 0372](#)).

In voorbereiding

Waterberging en structuurherstel Kleine Nete tussen Herentals en Grobbendonk. ([4B E 0382](#)). Binnen het dienstenbestek Netebekken werkt VMM in 2022-2023 aan een voorontwerp.

Herstel van het contact tussen de Kleine Nete en zijn vallei ter hoogte van de Olympiadelaan te Herentals. ([8A E 0383](#)). Het gebied langs de Kleine Nete ter hoogte van de Olympiadelaan werd afgebakend als signaalgebied. Het gebied is belangrijk om de stad verder te wapenen tegen klimaatverandering en bijhorende weersextremen. Meer ruimte voor water en een nieuwe meander voor de Kleine Nete zijn gepland. De visie krijgt verder vorm in 2023-2024.

Voor de inrichting van een ecologische waterbergingszone in recreatiegebied nl structuurherstel thv Bobbejaanland ([8A E 0380](#)) en de heraansluiting van een afgesloten meander ter hoogte van Camping Korte Heide ([8A E 0381](#)) zijn de ontwerpen lopend.

Umicore opereert volledig binnen de kruitlijnen van zijn milieuvergunning maar niettemin werd een sterke stijging van het sulfaatgehalte in de Kleine Nete vastgesteld. Anticiperend op de hervergunning in 2029 wordt de geldende en/of aan te passen milieuvergunningsvoorwaarden geëvalueerd. ([7B A 0027](#)).

Het natuurgebied De Zegge-Mosselgoren heeft sterk te lijden onder verdroging omdat het rondom gelegen landbouwgebied door inklinking van de veengrond lager ligt en bijkomend ontwaterd wordt m.b.v. pompen. Hierdoor zijn de instandhoudingsdoelstellingen niet haalbaar met maatregelen in het natuurgebied zelf. Om de verdroging te kunnen remediëren en zo invulling te kunnen geven aan de Europese

natuurdoelen voor dit gebied, startte ANB met de opmaak van een ecohydrologische studie. Deze wordt in 2023 afgerond ([4A B 0023](#)).

➡ **Het GRUP Kleine Nete en Aa legt nieuwe bestemmingen vast**

Van 21 februari t.e.m. 21 april 2023 liep het openbaar onderzoek van het ontwerp-RUP 'vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk'. In het najaar van 2023 wordt de definitieve vaststelling van het GRUP door de Vlaamse Regering verwacht.

➡ **Kneutersloop wordt gesaneerd en verondiept**

Het bodemsaneringproject (studie) voor de Kneutersloop zal ongeveer tegelijkertijd met de ecohydrologische studie die loopt voor de ruimere omgeving, afgerond worden in 2023. Daarna moeten er via het BSP nog de nodige vergunningen aangevraagd worden om naar uitvoering te gaan. Hier is nog momenteel nog onduidelijk of er bv. een MER nodig is of niet. Bovendien moet ook nog afgesproken worden wie de aanbestedende overheid/instantie zal worden, vermoedelijk via een samenwerkingsovereenkomst tussen ANB, DIW provincie Antwerpen en Umicore (verantwoordelijke voor de historische vervuiling). Ten vroegste kunnen de saneringswerken eind 2024 van start gaan, maar vermoedelijk eerder in de loop van 2025. Tegelijkertijd wordt de waterloop ook verondiept om de drainerende werking te verminderen.

➡ **Maatregelen in de Wamp starten aan de bron**

In het brongebied van de Wamp is de provincie Antwerpen DIW initiatiefnemer voor beekherstel van de Wamp, in functie van de uitbreiding van beekhabitat en van het leefgebied van grote en kleine modderkruiper ([4B E 0343](#)). De nodige werken kunnen gepland worden zodra de ecohydrologische studie o.l.v. ANB is afgerond. Dit is voorzien voor 2023.

Ook de actie rond het uitvoeren van hydrologische herstelmaatregelen voor de grondwaterafhankelijke habitats in de natuurgebieden Goorken en Rode Del ([4B E 0344](#)) wachten op de resultaten van de ecohydrologische studie. Dit is ook het geval voor de acties van het Vlaams soortbeschermingsprogramma voor de grote modderkruiper die zich situeren in het focusgebied van Arendonk. Het veilig stellen en versterken van de relictpopulatie in het Goorken zal in grote mate afhangen van de hydrologische herstelmaatregelen, samen met initiatieven die nu reeds genomen worden rond kweek, en uitzetting.

Ter uitbreiding van het project rond beekherstel van de Wamp ([4B E 0343](#)) en het afgraven van het historische huishoudelijk stort thv de Lokkerse Dammen te Arendonk ([4B D 0229](#)) wordt in 2023 binnen het dienstenbestek Netebekken gestart met een voorstudie en voorontwerp rond inrichtingsmaatregelen in de Wamp in het woonuitbreidingsgebied Wampe Bemde. De gemeente Arendonk zal de groenblauwe structuur van de waterloop Wamp versterken en daarbij meer ruimte creëren voor infiltratie en buffering van regenwater.

Het waterlandschapsproject BOPOTA zet lokaal in Arendonk en Oud-Turnhout in op maatregelen die zorgen voor een efficiënter en duurzaam watergebruik en de landbouw en voor meer infiltratie.

De Aa

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Aa is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft na 2027 enkel nog natuurlijk herstel nodig om de goede ecologische toestand te kunnen bereiken. Sommige waterlooptrajecten van de Aa en van de Bosbeek hebben i.k.v. Natura 2000 gebieden [specifieke doelstellingen](#) voor waterkwaliteit, structuurkwaliteit, natuurlijke waterhuishouding, natuurlijke sedimentbalans en vrije vismigratie.

Tegen 2027 zijn alle opgedragen rioleringsprojecten uitgevoerd, is het oeverzoneproject langs de Aa gerealiseerd en is de structuurkwaliteit verbeterd.

wateroverlast

De meeste overstromingen gebeuren in het landbouw- en natuurgebied. De bedreigde gebouwen liggen vooral in het opwaartse gedeelte in Turnhout en Oud-Turnhout. Afstroomzone Aa I kent hierdoor een hoog overstromingsrisico (getroffen inwoners). In de toekomst wordt verwacht dat de overstromingscontouren verder uitdeinen maar moet er vooral rekening gehouden worden met een toenemende frequentie van overstromingen door klimaatverandering. In het verstedelijkt gebied worden piekdebieten afgevlakt door het hemelwater extra te bufferen en te infiltreren en valleigebieden te vrijwaren van bebouwing. Cfr. het charter van de Aa (zie verder) is tegen 2040 het landgebruik in landbouwgebied zo maximaal mogelijk afgestemd op de fysische kenmerken van de waterlopen en hun vallei.

watertekort

Naast heviger onweders, is de uitdaging van de klimaatverandering ook om langere droogteperiodes te remediëren. Dit komt bovenop de het feit dat de Aa, maar ook andere waterlopen, in het verleden werden ingericht om zo snel mogelijk water af te voeren.

Tegen 2027 zijn de eerste stappen gezet om dankzij actief peilbeheer, omvorming van bestaande drainagesystemen naar peilgestuurde, een natuurlijker traject van de Aa via oeverzones, blauwgroene stepstones o.a. thv veengebieden, de Aa klimaatrobuuster te maken en kunstmatige ontwatering van de overstromingsgevoelige en natte delen van de vallei weg te werken.

waterbeleving

Het toeristisch beleid zorgt ervoor dat bezoekers, bewoners én ondernemers meerwaarde ervaren. Er is ruimte voor laagdynamische recreatie langs en dwars over de valleien. De recreatieve en toeristische infrastructuur versterkt de landschapskwaliteit en past bij de ecologische doelstellingen. Het toeristisch plan ondersteunt de korte keten landbouw.

Meer info: bekkenspecifiek deel Netebekken

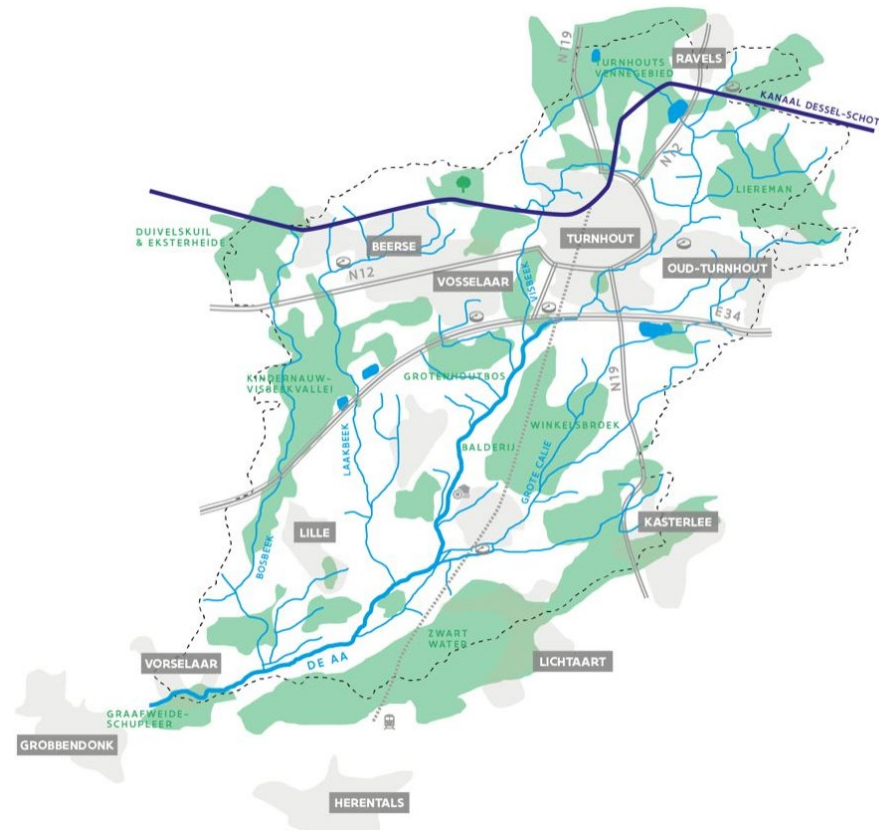
SAMEN WERKEN WE AAN WATER

In 2017 werd het Integraal Project Aa opgestart. Dit integraal project is een overlegplatform om het halen van de goede ecologische toestand voor het afstroomgebied van Aa I & Aa II te versnellen en te ondersteunen. Dit gebeurt via het opvolgen van de toestand en de lopende acties, het afstemmen van acties, het zoeken naar consensus en draagvlak, het detecteren en bespreken van knelpunten, enz.

Specifiek voor de waterlopen Aa I en Aa II bemoeilijkten de sterk verschillende visies en belangen in combinatie met een historisch opgebouwde wantrouwen tussen stakeholders de verdere vooruitgang op het terrein. Sinds september 2021 werd daarom extra ingezet op gebiedsgerichte werking voor deze waterlopen. Dit resulteerde in het [charter Toekomstvisie van de Aa](#) dat op 21 november 2022 door 18 partners werd ondertekend. Hiermee is het engagement gegeven om gezamenlijk een duurzaam watersysteem en klimaatbestendige inrichting van de vallei van de Aa te realiseren tegen 2040.

In 2019 startte de VMM met de werkgroep Beheer Aa. Binnen deze werkgroep, die jaarlijks samenkomt, wordt zeer concreet het beheer van de Aa besproken met lokale landbouwers en de sector natuur.

➡ **Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)**

DE VALLEI VAN DE AA

WAAR LEVEN STROOMT

Figuur: Toekomstbeeld voor de vallei van de Aa cfr. Charter voor de Aa

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

- In Turnhout wordt volop ingezet op afkoppeling, buffering, infiltratie, ruimte voor water en de verbetering van de waterkwaliteit

Afkoppeling, buffering en infiltratie

Aquaflin nv heeft tussen 2014 en 2022 in Turnhout drie grote RWA-assen aangelegd (RWA-as Koningin Astridlaan, Westelijke RWA-as, Oostelijke RWA-as), 2 zijn er nog gepland (Centrale RWA-as en RWA-as Turnhout Zuid). Deze RWA-assen zorgen ervoor dat gescheiden stelsels aangelegd kunnen worden en het hemelwater effectief wordt afgekoppeld van het gemengde stelsel zodat de overstortfrequentie naar de Aa vermindert.

Het afgekoppeld hemelwater van de centrale en de oostelijke RWA-assen zal eerst opgevangen worden in bufferbekkens, respectievelijk in het stadspark en aan Broekzijde, vooraan het naar de Aa stroomt ([6 F 0324](#)). De bouw aanvraag voor de hemelwaterbuffering in Broekzijde wordt in 2023 ingediend. De realisatie van de hemelwaterbuffering in Stadspark is gepland voor 2025 ([6 F 0325](#)).

Naast de aanleg van gescheiden riolering bij rioleringsprojecten werd de Kasteelloop in 2020 afgekoppeld en zal de vermazing van het rioleringsstelsel met het grachtenstelsel en de Schorvoortloop in 2026-2027 aangepakt worden.

Ook de capaciteitsuitbreiding van de RWZI-Turnhout is in voorbereiding bij Aquaflin nv. Het project is opgenomen door VMM op het optimalisatieprogramma 2023 en zal samen met de afkoppeling- en bufferprojecten een grote positieve impact hebben op de vermindering van de overstortwerking. Uitvoering van de werken is voorzien voor 2025-2026.

De stad Turnhout en Aquaflin nv zetten ook in op vernieuwende projecten rond infiltratie. Zo won de stad Turnhout de Vlaro innovatieprijs 2023 voor hun project in de Nonnenstraat waar bij de heraanleg van wegenis en riolering geen RWA naar het afwaarts stelsel zal stromen en de straat zodanig heraangelegd wordt dat een bui tot T20 effectief kan infiltreren. De werken starten begin 2024.

VMM startte in 2022 binnen het dienstenbestek Netebekken met de opmaak van een voorontwerp voor de opvang van hemelwater t.h.v het industrieterrein Veedijk in Turnhout om het aan te bieden aan bv de sector landbouw voor hergebruik in periodes van droogte. ([6 F 0327](#))

Ruimte voor water

Stad Turnhout wenst bij de woonprojecten in Schorvoort de vallei niet te bebouwen en naar alternatieven te zoeken. De stad bekijkt in 2023 de juridische mogelijkheden om dit hard te maken.

In de Parkwijk overstroomt de Aa regelmatig. De stad Turnhout en Woonboog zetten in op meer ruimte voor de Aa door het afbreken van meer woningen in het zuiden van de wijk en het verplaatsen van weginfrastructuur en moestuintjes. Regenwaterriolering wordt niet meer voorzien om volledige infiltratie in de bodem te realiseren. Provincie Antwerpen, DIW voorziet een herinrichting van de Aa na 2024.

Beide projecten dragen deels bij aan het ontwikkelingsperspectief dat vastgelegd is in de startbeslissing voor het signaalgebied 'Aa-Stadspark-Schorvoort Everdongenlaan'.

Voor een goede afstemming van alle projecten te Turnhout en het vrijwaren van ruimte voor de Aa in een randstedelijke context, diende de stad eind maart 2023 het strategisch project 'de Aa, natuurlijk' in.

- VMM werkt via een verbetering van de structuurkwaliteit van de Aa aan een klimaatrobuuste waterloop

Binnen het SBZ gebied en binnen de perimeter van de ingestelde natuurinrichting 'Graefweide-Schupleer' zal VMM de nog in het landschap aanwezige meanders van de Aa terug aansluiten en de huidige hoofdloop binnen de meander dempen. De doelstelling is het bevorderen van de goede ecologische toestand door structuurherstel en de realisatie van rivier- en beekhabitats. De inplanting van de meanders is gebaseerd op de historische ligging van de meanders en liggen op eigendom van Natuurpunt. De omgevingsvergunningsaanvraag werd in januari 2023 ingediend. Het openbaar onderzoek voor deze werken liep in het voorjaar van 2023. Start van de werken is voorzien in het najaar 2023 ([4B E 0346](#)).

Het laatste vismigratieknelpunt op de Aa 1ste cat werd in 2018 weggewerkt. Helemaal stroomopwaarts op de Aa-Nattenloop (2de categorie) bevindt er zich nog één vismigratieknelpunt (8504-090) ([8A E 0340](#)). De sanering is nog niet opgestart. Zodra dit is gerealiseerd zullen de vissen vrij van bron tot monding kunnen migreren.

De structuurkwaliteit van de Aa is algemeen matig. In het charter 'toekomstvisie van de Aa' werd het engagement aangegaan om actie [8A D 0116](#) uit het SGBP 2022-2027, nl. de start van een oeverzoneproject langs de Aa, mee vorm te geven. Dit oeverzoneproject staat in functie van een vermindering van de oeverafkalving, een verhoging van de nutriënten- en pesticidebuffering, ecologische structuurverbetering en verhoging van het zelfzuiverend vermogen van de waterloop. De onderbouwing wordt opgemaakt volgens het ruimtelijk afwegingskader oeverzones dat binnen de CIW werd uitgewerkt. Het

ontwerp wordt binnen het LIP voor het waterlandschapsproject Beek.Boer.Bodem opgenomen, dat in 2023 wordt opgemaakt.

➡ Waterkwaliteit van de Aa onder de loep.

Algemeen wordt de waterkwaliteit in de Aa sterk beïnvloed door de RWZI's van Lichtaart, Turnhout en Oud-Turnhout, door de nog niet aangesloten huishoudens en door de landbouwsector. Ook overstortwerking heeft een belangrijke impact op de waterkwaliteit. Om de impact in kaart te brengen wordt sinds juni 2021 op vijf plaatsen in (Oud-)Turnhout en sinds januari 2022 op vier plaatsen in landbouw- en natuurgebied de opgeloste zuurstof, temperatuur, pH en geleidbaarheid continu opgevolgd via multiparametersondes. De resultaten zijn raadpleegbaar op de website www.waterinfo.be. Bijkomend wordt in 2023 een uitgebreide projectmatige monitoring uitgevoerd voor fysico-chemie, pesticiden, biologie en waterbodem. In het kader van het natuurinrichtingsplan Graafweide-Schupleer worden op drie extra punten langs zijwaterlopen van de Aa stalen genomen voor fysico-chemie. Op twee extra locaties op de Aa zullen macrofyten bepaald worden. Alle informatie gebundeld vormt dit een insteek voor de noodzakelijke acties en maatregelen om de waterkwaliteit van de Aa verder te verbeteren.

Een goede waterkwaliteit is een belangrijke voorwaarde voor de ecologische doelstellingen van het NIP Graafweide-Schupleer. De kwaliteit van het oppervlaktewater en de waterbodem van de Schupleerloop is niet goed. Oorzaak is het overstort in het stroomopwaarts traject van de waterloop. Aan de Dijkbaan te Vorselaar stort bij overbelasting van het rioleringsstelsel huishoudelijk afvalwater in de Aa. In het najaar van 2023 start Aquafin nv de rioleringswerken om de overstortfrequentie van beide overstorten te doen dalen tot de geldende norm van max 7x per jaar ([7B J 0063](#)).

➡ Vooruitgang dankzij landbouw

Bij de ondertekening van het charter van de Aa op 21 november 2022 engageerde ook de sector landbouw zich voor een duurzaam en klimaatbestendig watersysteem en landbouw. Om het toekomstbeeld van de Aa in 2040 gerealiseerd te zien, zal er sterk ingezet worden op vasthouden en infiltreren (actief peilbeheer in grachten, omvorming drainages naar peilgestuurde drainage, ...) en op een landgebruik dat afgestemd is op het watersysteem (klimaatrobuuste gewassen in de vallei, kunstmatige ontwatering van een van nature natte vallei wordt vermeden, grondwatergebruik afgestemd op de draagkracht van het grondwatersysteem,...). Het plan van aanpak wordt in 2023 vorm gegeven.

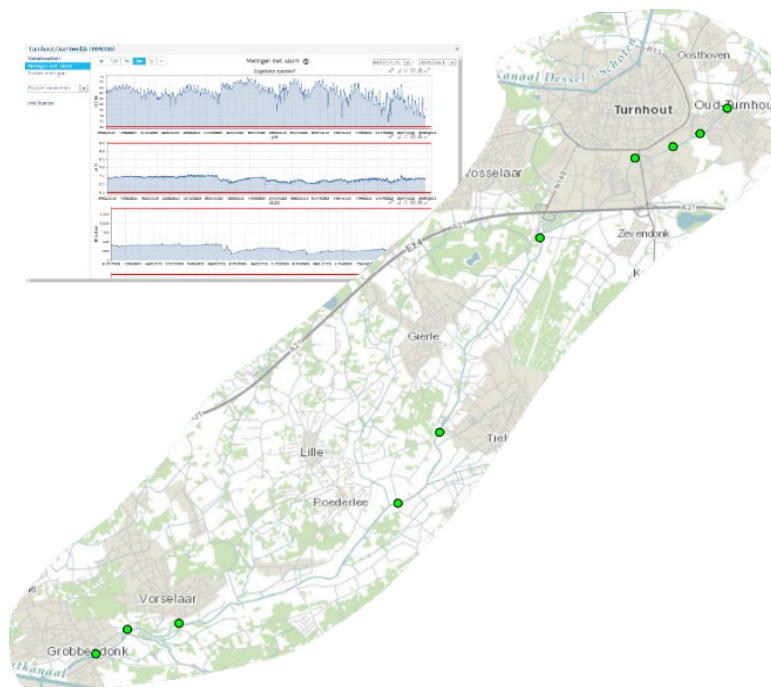
Binnen {beek.boer.bodem} (Waterlandschap 1.0) gebeurden alvast een aantal demo-realisaties: 9 nieuwe stuwtjes; 4 herstelde stuwtjes; 3,2 ha peilgestuurde drainage; 30 ha

met houtsnippers ingewerkt; 24,25 ha met klimaatrobuste teelten (sorghum, mais-staakboon, grasklaver, hennep, luzerne, mosterd); 3,05 ha kruidenrijke grasbufferstrook op maat; 195 lm natuurvriendelijke oever; 1,1 ha infiltratiespot + 1 proefopzet i.s.m. UA.

➡ Liereman

Na vaststelling van het projectrapport NIP Liereman, waar de verlegging van de Lieremansloop, het lieremansstaartje en de Brakeleersloop wordt uitgewerkt en de natuurkern kan vernatten, is Departement Omgeving gestart met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ([4B B 0290](#)), in afstemming met het proces dat loopt in het [Turnhouts Vennengebied](#).

Ook in afstemming met de natuurinrichting Liereman engageert Provincie Antwerpen, DIW om stroomopwaarts Turnhout en Oud-Turnhout een overstromingsgebied aan te leggen zodat piekdebieten afgevlakt worden. De voorontwerpfase werd in 2022 afgerond. In 2023 wordt er gewerkt aan de ontwerp- en vergunningsfase ([6 F 0326](#)).

Molenbeek-Bollaak

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Molenbeek-Bollaak is een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027. I.k.v. Natura 2000 gebieden zijn voor Molenbeek-Bollaak en (boven-)zijlopen [specifieke doelstellingen](#) voor waterkwaliteit, structuurkwaliteit, natuurlijke waterhuishouding, natuurlijke sedimentbalans en vrije vismigratie geformuleerd.

wateroverlast

In 2027 wordt de vallei van de Bollaak (afwaarts het Albertkanaal) maximaal aangesproken. Het gebied heeft potentie om maar liefst 500.000 m³ extra water te bergen.

watertekort

Venige moerassen en uitgestrekte broekbossen maken deel uit van de doelstelling om meer ruimte voor natuur te creëren. De sponswerking van dit soort natte natuur is belangrijk in de strijd tegen droogte en watertekort.

waterbeleving

Het gebied ten zuiden van het Albertkanaal is vandaag al een hotspot voor recreatie. We streven naar recreatie op maat van de omgeving. Recreanten worden ontvangen in de toekomstige onthaalpoorten aan de Emblem-brug en Molternetebrug. Inwoners kunnen genieten van prachtige natuur in hun onmiddellijke omgeving.

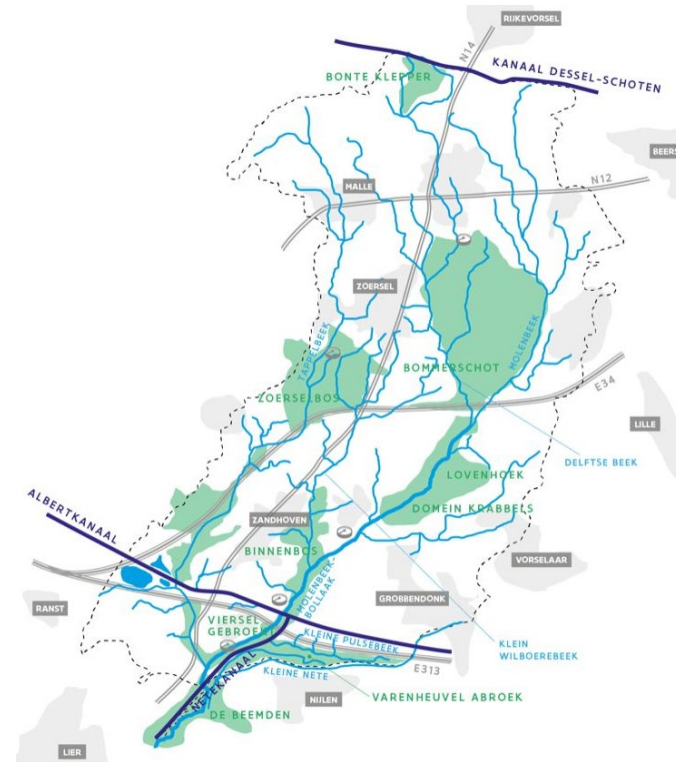

Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het integraal project Molenbeek-Bollaak, opgestart in 2016, is een overlegplatform om het halen van de goede ecologische toestand voor het afstroomgebied van de Molenbeek-Bollaak te versnellen en te ondersteunen. Dit gebeurt via het opvolgen van de toestand en de lopende acties, het afstemmen van acties, het zoeken naar consensus en draagvlak, het detecteren en bespreken van knelpunten, enz. Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en bekkenspecifiek deel [Netebekken](#).

De zone afwaarts het Albertkanaal wordt eveneens opgevolgd binnen de coördinatieopdracht voor de Kleine Nete van gouverneur Cathy Berx.

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ Implementatie van een uitdoofscenario voor zonevreemde weekendverblijven langs de Molenbeek-Bollaak afwaarts het Viersels Gebroekt

(actie [6 B 0011](#))

Het departement Omgeving is enkele jaren geleden gestart met een handhavingstraject in het ruimtelijk kwetsbare gebied van de vallei van de Bollaak/Kleine Nete/Netekanaal. Heel wat eigenaars gaven de voorkeur aan een verkoop in plaats van een herstel. Natuurpunt kon op deze manier de voorbije jaren meer dan 50 percelen verwerven en omvormen tot waardevolle valleinatuur.

➡ VMM hermeandert de Molenbeek-Bollaak tussen de Molternetebrug en Emblebrug (SBZ Zomerklokje-Steenbeemden)

(actie [4B E 0347](#))

Aanvankelijk was de tweede fase van de hermeandering pas later gepland, maar door het succes van het handhavingstraject in de vallei van de Bollaak/Kleine Nete/Netekanaal zijn een aantal cruciale gronden sneller kunnen aangekocht worden. Hierdoor werd het mogelijk om de eerste en de tweede fase samen uit te voeren. De werken zijn gestart in 2022 en worden afgerond in de loop van 2024.

➡ Structuurherstel Bollaak ten noorden van het Netekanaal

(actie [4B E 0347](#))

In 2023 wordt de site Van Camp opnieuw ontwikkeld waarbij een van de opgelegde voorwaarden het aanleggen van een meander op de Bollaak betreft.

Net opwaarts van de site van Camp wordt de rechteroever van de Bollaak en een deel van achterliggend perceel afgegraven ter compensatie van het verloren gegane buffervolume bij de aanleg van de nieuwe Molternetebrug. De omgevingsvergunning is in aanvraag.

Grote Nete I

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Grote Nete I is een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027. I.k.v. Natura 2000 gebieden zijn voor Grote Nete I en (boven-)zijlopen [specifieke doelstellingen](#) voor waterkwaliteit, structuurkwaliteit, natuurlijke waterhuishouding, natuurlijke sedimentbalans en vrije vismigratie geformuleerd.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is laag. Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd op het vlak van wateroverlast.

watertekort

Tegen 2027 wordt zoveel mogelijk vermeden dat te diepe grachten grondwater gaan draineren en te vroeg kwel afvangen (o.a. in landbouwgebied). Vernatting door minder diepe grachten is noodzakelijk, voornamelijk langsheen de Kleine Hoofdgracht.

waterbeleving

Tegen 2027 zal de zone rond de watermolen in Oosterlo opgewaardeerd zijn, met een watervoerende Molenlaak, via een wandelnetwerk aansluitend op het Zammelsbroek dat heringericht zal zijn in het kader van Sigma Grote Nete. Ook hier wordt aandacht besteed aan de beleving van het gebied.

Het bezoekerscentrum Grote Netewoud in Meerhout is al lang de uitvalsbasis voor de verkenning van het gelijknamige gebied en biedt al heel wat keuze op het vlak van waterbeleving (interactieve tentoonstelling, Totterpad, speelnatuur,...).

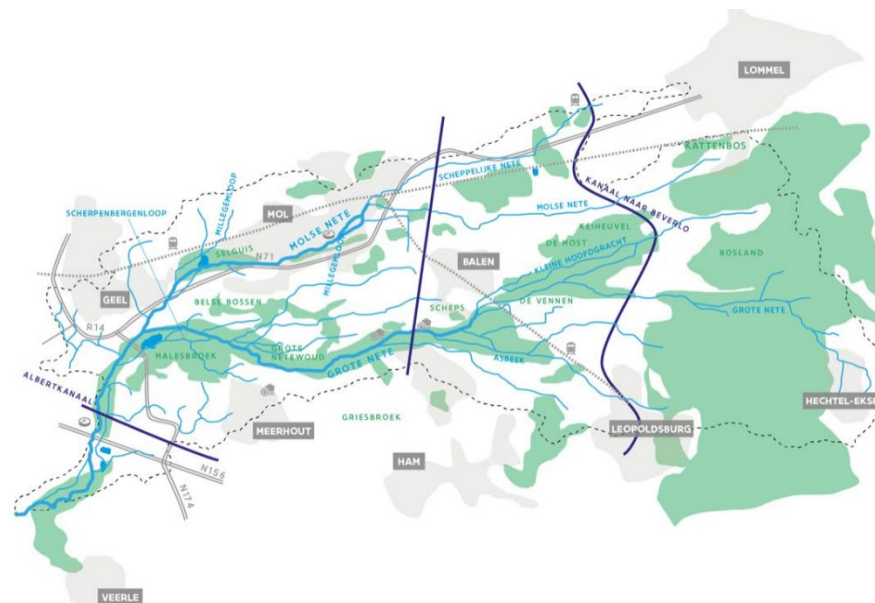
Het strategische project Grote Net[e]werk zal, mits goedgekeurd, de uitbouw en ontwikkeling van de belevingswaarde verder ondersteunen.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het integraal project Grote Nete I en Molse Nete werd in 2015 opgestart. Dit integraal project is een overlegplatform om het halen van de goede ecologische toestand voor het afstroomgebied van de Grote Nete I en Molse Nete te versnellen en te ondersteunen. Dit gebeurt via het opvolgen van de toestand en de lopende acties, het afstemmen van acties, het zoeken naar consensus en draagvlak, het detecteren en bespreken van knelpunten, enz. Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

De VMM verbetert de structuur van de Grote Nete tussen Balen en Oosterlo

(actie [4B E 0361](#))

In de afgelopen jaren werden de laatste vismigratiekelpunten op de Grote Nete aangepakt. De aangelegde bypassen kunnen beschouwd worden als een eerste aanzet voor structuurherstel. Dat deze bypassen uitermate belangrijk zijn werd in 2022 nog eens aangetoond, toen ANB de nieuwe meander rond de stuw van het Malesbroek liet evalueren (zie ook [Youtube filmpje](#)). Uit het onderzoek bleek dat migrerende vissen deze route niet alleen vlot volgen om de stuw te passeren, maar ook dat de meander bovendien een waardevol habitat is voor typische beekvissen zoals beekprik, kleine modderkruiper, kwabaal en kopvoorn. Voor het finaal bereiken van een goede ecologische kwaliteit is structuurherstel duidelijk onontbeerlijk.

In de komende 2 jaren wordt ingezet op de verwerving van voldoende gronden om het structuurherstel mogelijk te maken.

Voor de zone tussen Oosterlo en de E313 rond VMM in 2023 het voorontwerp af.

Voor het deel van de Grote Nete tussen de watermolen van Meerhout en de samenvloeiing met de Molse Nete is een voorstudie gemaakt. Verder ontwerp en realisatie is afhankelijk van de aankoopopportuniteiten in de komende jaren.

Terug watervoerend maken van de Molenlaak, een oude zijarm van de Grote Nete te Geel-Oosterlo en Geel-Zammel

(actie [8A E 0371](#))

Recent werd een consensus bereikt i.v.m. de openlegging en inrichting van de Molenlaak ten zuiden van de Eindhoutseweg. De voorschriften zullen opgenomen worden in de omgevingsvergunning van de ontwikkelaar.

Uitvoeren hydrologische maatregelen uit het beheerplan Scherpenbergen-De Hutten

(actie [4B B 0338](#))

In het kader van het dienstenbestek Nete werd in 2022 een voorontwerp opgemaakt voor structuurherstel Scherpenbergloop en deels Kwachtloop. De provincie Antwerpen DIW engageert zich om het project in het najaar van 2023 uit te voeren.

Sigma project Vallei van de Grote Nete

(actie [6 G 0021](#))

De meest opwaartse deelzone 'Zammelsbroek' is gelegen in het afstroomgebied van Grote Nete I. De werken starten in 2023 om in 2024 op kruissnelheid te zijn. De laatste fase van de werken, het doorsteken van de dijken, zal in het beste geval eind 2024 gebeuren.

Voor een volledig overzicht van Sigma Grote Nete zie middengebied Grote Nete.

Het Grote Net[e]werk

In maart 2023 werd een aanvraag ingediend voor een strategisch project dat de volledige lengte van de Grote Nete omvat in provincie Antwerpen, van Balen tot Lier (zie middengebied Grote Nete). Het succes van het strategisch project in de vallei van de Kleine Nete diende ter inspiratie. In het afstroomgebied van Grote Nete I zet het strategisch project in op hefboomprojecten 'Zammelsbroek' en 'Natuurpark Grote Netewoud'.

Hydrologisch herstel in De Most en het Scheps

ANB plant met Blue Deal middelen, zowel in De Most als in Scheps (actie [4B E 0362](#)) hydrologisch herstel op landschapsschaal. o.a. door de lokale drainage door grachten op te heffen. ANB engageert zich om de actie nog dit jaar aan te besteden, en om de werken in de periode 2023-2024 uit te voeren.

Verder bekijkt ANB met de waterloopbeheerders of er ook nog maatregelen op onbevaarbare waterlopen (vb. Asbeek en Hanske Selsloop) noodzakelijk zijn.

Molse Nete

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Molse Nete is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft na 2027 enkel nog natuurlijk herstel nodig om de goede ecologische toestand te kunnen bereiken. Tegen 2027 bedraagt de fosforvrucht 5050 kg/jaar minder. I.k.v. Natura 2000 gebieden zijn voor grote delen van de Molse [specifieke doelstellingen](#) voor waterkwaliteit, structuurkwaliteit, natuurlijke waterhuishouding, natuurlijke sedimentbalans en vrije vismigratie geformuleerd.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is hoog. Het aantal geplande maatregelen is desondanks beperkt.

watertekort

Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd voor de Molse Nete op het vlak van watertekort. De Millegemloop heeft tijdens droge zomers wel regelmatig te kampen met droogval. Dit is eerder uitzonderlijk voor een lokaal waterlichaam van 1ste orde.

waterbeleving

Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd voor de Molse Nete op het vlak van waterbeleving.

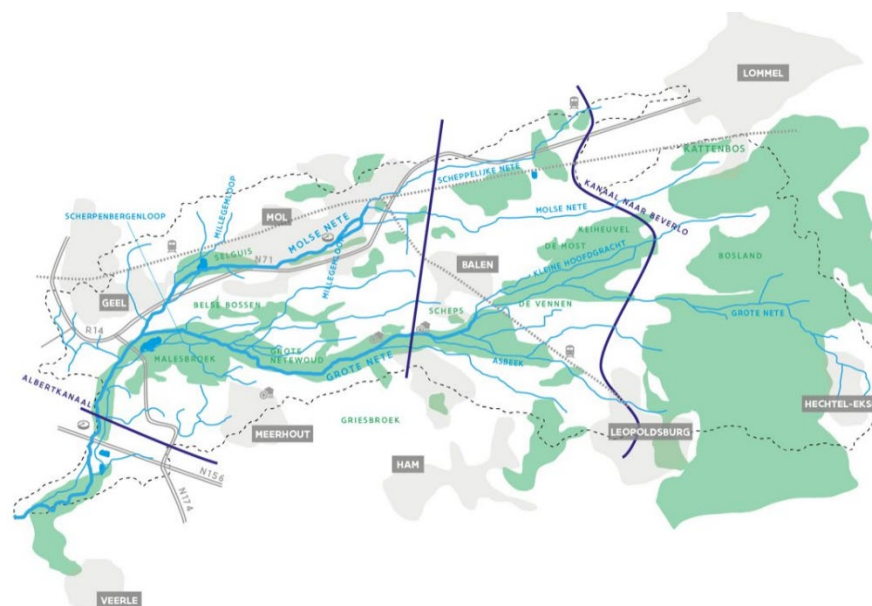
Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het integraal project Grote Nete I en Molse Nete werd in 2015 opgestart. Dit integraal project is een overlegplatform om het halen van de goede ecologische toestand voor het afstroomgebied van de Grote Nete I en Molse Nete te versnellen en te ondersteunen. Dit gebeurt via het opvolgen van de toestand en de lopende acties, het afstemmen van acties, het zoeken naar consensus en draagvlak, het detecteren en bespreken van knelpunten, enz.

Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ Het Grote Net[e]werk

In maart 2023 werd een aanvraag ingediend voor een strategisch project dat de volledige lengte van de Grote Nete omvat in provincie Antwerpen, van Balen tot Lier (zie middengebied Grote Nete). Het succes van het strategisch project in de vallei van de Kleine Nete diende ter inspiratie. Ook het afstroomgebied van de Molse Nete maakt deel uit van het projectgebied.

➡ Nieuwe engagementen ivm waterbodemsanering?

Het waterbodemonderzoek van de Molse Nete (deel 1ste categorie) wordt in 2023 afgerond. Op basis daarvan zal OVAM beoordelen of en in hoeverre er een saneringsnoodzaak is.

➡ Reduceren van de jaarlijkse fosforvracht met 5050 kg tegen 2027

Van de 5050 kg te saneren fosforvracht, moet 4379 kg gesaneerd worden door de sector huishoudens (saneringsinfrastructuur). Het merendeel van de reductie kan gerealiseerd worden door het aanscherpen van de effluentnormen voor totaal fosfor (0,3 mg/L) op de RWZI Mol. Voor de resterende reductiedoelstellingen wordt voldaan als er 1600 inwonerequivalenten (IE) extra worden aangesloten tegen 2027. In geval gekozen wordt voor een doorgedreven stikstofverwijdering (d.m.v. zandfilters) op de RWZI Mol, zou dit het benodigde aantal IE terugbrengen tot 534, omdat dan ook de fosfornormen nog verder verlaagd kunnen worden. Dit is weliswaar een dure ingreep maar gelet op de zeer moeilijk haalbare doelstelling van 1600 extra IE tegen 2027, verdedigbaar en verantwoord.

Na bovenvermelde Polarisberekening werden via het OP 2021 en OP 2022 nog ongeveer 300 IE opgedragen in het gebied (2 bovengemeentelijke projecten).

Het bekkenbestuur Nete pleit er bij de betrokken gemeenten, rioolbeheerders, VMM en Aquafin voor om maximaal op in te zetten op het wegwerken van het resterende reductiedoel bij de planning van (boven)gemeentelijke saneringsinfrastructuur. Aan Aquafin vraagt het bekkenbestuur om te bekijken of een bijkomende stikstofverwijdering kan gepland worden op de RWZI Mol. Het tijdig halen van het reductiedoel is overigens ook heel belangrijk voor het afwaarts gelegen Sigmaproject van de Grote Nete. Het is immers een belangrijk aandachtspunt om de overstromingsgebieden niet met water van slechte kwaliteit te bevoeien.

➡ De VMM en de provincie Antwerpen werken aan extra berging langs de Molse Nete om wateroverlast tegen te gaan

(actie [6 I 0081](#), actie [6 F 0310](#))

Het aansluiten van de Stormgracht op de Molse Nete afwaarts de molen van Kievermont is afhankelijk van de ontdebelling van de N71 door het Agentschap Wegen en Verkeer. Het is moeilijk om engagementen te krijgen over de uitvoering en timing van AWW.

Na het overstromingsgebied op de Molse Nete (deel 2de categorie) is nu ook het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) Gompels Broek van de provincie Antwerpen op de Scheppelijke Nete operationeel.

Wimp

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Wimp is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft na 2027 enkel nog natuurlijk herstel nodig om de goede ecologische toestand te kunnen bereiken. Tegen 2027 voeren we de opgedragen rioleringsprojecten uit, we lossen de resterende vismigratieknelpunten op en verbeteren de structuur- en habitatkwaliteit van de Wimp.

wateroverlast

Vermits in het afstroomgebied momenteel weinig tot geen woningen effectief bedreigd zijn door overstromingen, zijn er geen bijkomende ingrepen nodig.

watertekort

Het afstroomgebied van de Wimp is een uitgesproken landbouwgebied. Tegen 2027 zal verder gewerkt worden aan het klimaatrobuust maken van de landbouwsector.

waterbeleving

De Wimp heeft een lage zichtbaarheid en herkenbaarheid bij het grote publiek. Er zijn, afgezien van het kasteel van Herlaar in Herenthout, weinig landmarks die een zekere belevingswaarde oproepen. Er zijn geen doelstellingen geformuleerd op het vlak van waterbeleving.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het integraal project Wimp werd in 2021 opgestart. Dit integraal project is een overlegplatform om het halen van de goede ecologische toestand voor het afstroomgebied van de Wimp te versnellen en te ondersteunen. Dit gebeurt via het opvolgen van de toestand en de lopende acties, het afstemmen van acties, het zoeken naar consensus en draagvlak, het detecteren en bespreken van knelpunten, enz.

Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

Foto: de Wimp op de grens Morkhoven - Wiekevorst

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

De VMM en de provincie Antwerpen zorgen er voor dat tegen 2027 vissen vrij kunnen migreren op de Wimp

(actie [8A E 0315](#) en actie [8A E 0316](#))

Het voorontwerp voor de vispassage aan de watermolen van Herlaar (Herenthout) is in april 2023 voorgesteld aan de betrokken grondeigenaars en buurtbewoners. De onderhandelingen in functie van de benodigde grondinnames zijn opgestart.

Voor de 2 meest opwaartse vismigratieknelpunten (stuwen) op 1ste categorie heeft de VMM het voorontwerp toegelicht op het integraal project van begin juni 2023.

In 2023 lanceert de VMM een bestek om ontwerpen op te maken voor de 3 bovenvermelde vismigratieknelpunten op het deel 1ste categorie. Uiterlijk in 2024 zullen deze ontwerpen klaar zijn.

Voor de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Antwerpen is de Wimp geen prioritair gebied, en worden in 2023 en 2024 geen initiatieven genomen.

Na 2024 pakt de Vlaamse Waterweg het meest afwaartse knelpunt aan de monding in de Grote Nete aan in het kader van uitvoering van het [Sigmaproject 'Vallei van de Grote Nete'](#).

De VMM werkt tegen 2027 aan een verbetering van de structuur van de Wimp

(actie [8A E 0317](#))

De Wimp heeft nood aan een bredere verbetering van haar structuurkwaliteit dan enkel het oplossen van de vismigratieknelpunten.

Tot nu toe zijn er nog geen concrete voorstellen uitgewerkt voor het herstel van de structuur van de beek.

VMM engageert zich om in 2024 een tool ter beschikking te stellen die het mogelijk maakt om op maat van de vallei tot een optimaal configuratievoorstel m.b.t. oeverszones te komen. Concrete toepassing op de vallei van de Wimp zal mogelijk zijn vanaf 2025.

Wat betreft het ontwikkelen van een bredere visie op structuurherstel op de Wimp 1ste categorie (vb. binnen de bedding,...) geeft VMM aan niet over de nodige menskracht te beschikken in de komende jaren. Hierdoor zullen er geen aanknopingspunten kunnen gezocht worden met het 'project [WIMPBOEREN](#)' dat tot medio 2025 loopt.

Wimpboeren: Landbouwers ondernemen waterbewust langs de Wimp

Vanaf 2023 loopt het PDPO-project '[Wimpboeren: Waterbewust ondernemen langs de Wimp](#)' gedurende 2,5 jaar onder leiding van Boerennatuur.

Het project heeft als doel om het afstroomgebied van de Wimp klaar te stomen voor de landbouw van de toekomst. Langdurige droge en natte periodes bemoeilijken immers de landbouwbedrijfsvoering, en wijzigende klimaatomstandigheden versterken deze effecten nog meer. Er is bovendien ook oog voor de verbetering van de waterkwaliteit van de Wimp en zijwaterlopen.

Het project biedt dus heel wat kansen om met de landbouwsector in dialoog te gaan over maatregelen om droogte tegen te gaan, en de water – en structuurkwaliteit van de Wimp te verbeteren.

Het project wordt als actie toegevoegd aan het bekkenspecifiek deel Nete.

Grote Laak

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Grote Laak is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden). Tegen 2027 bedraagt de fosforvrucht 3155 kg/jaar minder.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is laag. Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd op het vlak van wateroverlast.

watertekort

Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd voor de Grote Laak op het vlak van watertekort. Wél wordt tegen 2027 de verdroging van de Kleine Laak in het natuurgebied Biezenhoed aangepakt.

waterbeleving

Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd op het vlak van waterbeleving.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het integraal project Grote Laak, dat werd opgestart in 2012, is het langst lopende gebiedsgericht overleg in het Netebekken. Dit integraal project is een overlegplatform om het halen van de goede ecologische toestand voor het afstroomgebied van de Grote Laak en zijwaterlopen te versnellen en te ondersteunen. Dit gebeurt via het opvolgen van de toestand en de lopende acties, het afstemmen van acties, het zoeken naar consensus en draagvlak, het detecteren en bespreken van knelpunten, enz.

Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➔ VMM en OVAM saneren de waterbodem en oeverzones van de Grote Laak tegen 2027

(actie [8B D 0097](#))

Fase 1 (van 4) is afgerond in 2022. In 2023 starten VMM en OVAM met zowel fase 2 als fase 4. De werken zullen klaar zijn in 2024. Fase 3 zal ten vroegste starten in 2024, maar meer waarschijnlijk in 2025.

➔ Tegengaan van verdroging van de Kleine Laak in natuurgebied Biezenhoed (Blue Deal actie)

(actie [4B B 0286](#))

Het bekkensecretariaat engageert zich om in 2023 alle betrokkenen rond de tafel te brengen om een plan van aanpak uit te werken.

➔ Reduceren van de jaarlijkse fosforvracht met 3155 kg tegen 2027

Van de 3155 kg te saneren fosforvracht, moet 1535 kg gesaneerd worden door de sector huishoudens (saneringsinfrastructuur). Ongeveer 2/3 hiervan wordt gerealiseerd door middel van opgedragen OP en GIP projecten (tot en met OP 2020 resp. GIP 2019). Daarna resteert er nog 545 kg om te reduceren. Dit komt overeen met de bijkomende aansluiting van 787 inwonerequivalenten. Sinds de berekening werden er nog 1 bovengemeentelijk en 7 gemeentelijke projecten opgedragen, goed voor meer dan 500 extra IE, waarmee deze doelstelling voor ruim de helft gehaald wordt. Belangrijk om op te merken is dat van de resterende vuilvracht (> 2200 IE) tegen 2033 een belangrijk percentage gelegen is in de gemeente Laakdal. Het is dan ook belangrijk om op korte termijn een duidelijk investeringstraject uit te tekenen (belangrijk aandachtspunt voor de nieuwe gemeentelijke coalities in volgende legislatuur).

Het bekkenbestuur Nete pleit er bij de betrokken gemeenten, rioolbeheerders, VMM en Aquafin voor om maximaal op in te zetten op het wegwerken van het resterende reductiedoel bij de planning van (boven)gemeentelijke saneringsinfrastructuur.

➔ RWZI Ham

De bouw van de RWZI Ham is opgestart en zal klaar zijn in het najaar van 2024.

Foto: terreinbezoek waterbodem en oeverzonesanering Grote Laak in 2022 (traject 1)

Middengebied Grote Nete

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

Het Middengebied Grote Nete is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden). Tegen 2027 bedraagt de fosforvracht 5565 kg/jaar minder.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is laag. In het kader van het [Sigmaproject 'Vallei van de Grote Nete'](#) streven we naar een gedeeltelijk herstel van het natuurlijke overstromingskarakter van de Grote Nete. Door de aanleg van dijken tussen Geel-Oosterlo en Lier is de rivier immers zo goed als volledig afgesneden van de vallei zodat de natuurlijke overstromingsdynamiek er niet meer kan plaats vinden.

watertekort

Tegengaan van de verdroging van de vallei van de Grote Nete, die het gevolg is van de verdieping en indijking van de Grote Nete. Het [Sigmaproject 'Vallei van de Grote Nete'](#) zorgt hiervoor.

waterbeleving

Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd op het vlak van waterbeleving, maar binnen het Sigmaproject 'Vallei van de Grote Nete' is dit wel een belangrijk deelaspect waar de nodige aandacht aan wordt besteed. Ook het strategisch project 'Het Grote Net[e]werk' (in aanvraag, zie verder) zet sterk in op de beleving van de vallei.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Er bestond tot voor kort geen structureel gebiedsgericht overleg voor het middengebied Grote Nete, een probleem dat eerder al binnen de bekkenstructuren werd aangekaart. Onder impuls van de dienst Duurzaam Milieu en Natuurbeleid van de provincie Antwerpen werd begin 2023 echter een gebiedscoalitie Grote Nete opgericht. Parallel werd het voorstel van strategisch project 'Het Grote Net[e]werk' (zie verder) ingediend. De gebiedscoalitie krijgt ook een governance structuur, al zal de intensiteit/slagkracht van de gebiedsgerichte werking wel deels afhankelijk zijn van de goedkeuring van het strategisch project.

Foto: de Grote Nete in Herselt (@gebiedswerking Grote Nete)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ Het Grote Net[e]werk

In maart 2023 werd een aanvraag ingediend voor een strategisch project dat de volledige lengte van de Grote Nete omvat in provincie Antwerpen, van Balen tot Lier. Het succes van het strategisch project in de vallei van de Kleine Nete diende ter inspiratie. Voor het middengebied Grote Nete en het afwaartse deel van de Grote Nete, behorend tot het waterlichaam Getijdenetes, wil het strategisch project complementair zijn aan het Sigmaplan, dat de facto de belangrijkste motor van gebiedsontwikkeling is op het vlak van water en natuur. Ter ondersteuning van de aanvraag ontwikkelde de provincie Antwerpen het mooie promofilmpje ['De Grote Nete, de Loire van de Kempen'](#) (@gebiedswerking Grote Nete).

➡ Sigmaproject 'Vallei van de Grote Nete'

(actie [6 G 0021](#))

GRUP 'Vallei van de Grote Nete'

In het voorjaar van 2022 gebeurde een publieke consultatie over de startnota. De voorlopige vaststelling van het RUP is gepland tegen eind 2023, waarna in 2024 het openbaar onderzoek en de definitieve vaststelling kunnen plaatsvinden.

Deelzone 'Zammelsbroek' (strikt gezien net opwaarts Middengebied Grote Nete gelegen)

De werken starten in 2023 om in 2024 op kruissnelheid te zijn. De laatste fase van de werken, het doorsteken van de dijken, zal in het beste geval eind 2024 gebeuren.

Deelzone 'Ter Borcht - De Merode'

Het ontwerp is afgetoetst met de lokale stakeholders en is nu voorwerp van MER-ontheffing, maar er worden voorlopig geen grote stappen verwacht aangezien studie bureaus onvoldoende capaciteit lijken te hebben om de nodige ondersteunende studies snel rond te krijgen.

Deelzone 'Tussen Hellebrug en Herenbossen'

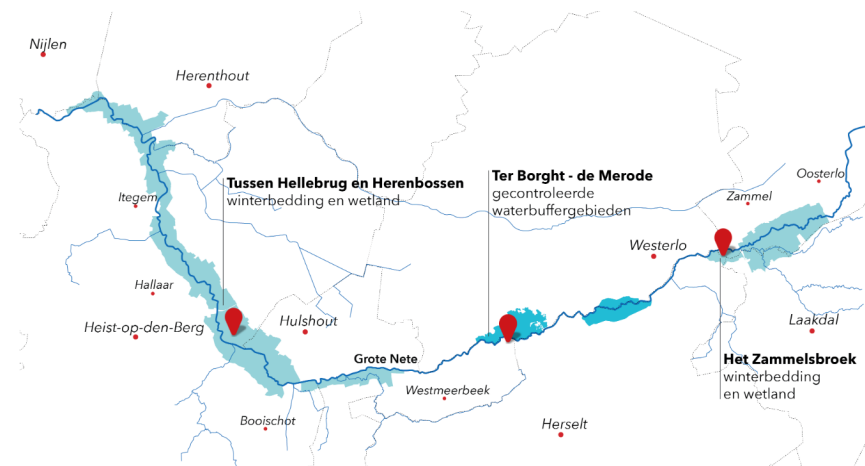
Tussen Lodijkbrug en de Herenbossen starten de werken eveneens in 2023 om in 2024 op kruissnelheid te zijn. De laatste fase van de werken, het doorsteken van de dijken, zal in het beste geval eind 2024 gebeuren. In het meest afwaarts gebied worden voorlopig geen ingrepen gepland, eventueel wel een aantal beheerwerken.

➡ Tegengaan van verdroging en verontreiniging van natuurgebied Averbode Bos en Heide

(actie [5A A 0016](#))

Het bekkensecretariaat Nete engageert zich om in samenwerking met het bekkensecretariaat Demer het overleg op te starten in 2023.

Projectkaart Sigma 'Vallei van de Grote Nete' (www.sigmaplan.be)

➡ OVAM brengt de risico's van de historische verontreiniging met zware metalen in de Grote Nete verder in kaart

In 2023 wordt het beschrijvend bodemonderzoek voor deelgebied 3 (tussen de monding van de Grote Laak en de RWZI Heist-op-den-Berg) en deelgebied 4 (tussen de RWZI Heist-op-den-Berg en de samenvloeiing met de Kleine Nete) conform verklaard. Er blijkt een significante problematiek van de zware metalen arseen, cadmium, kwik en kobalt in waterbodem, dijken, oeverzones en overstromingsgebieden. Op basis van de resultaten van dit BBO zal OVAM aan de Vlaamse Regering voorstellen om de Grote Nete op te nemen als prioritair te onderzoeken. Dit heeft mogelijk een belangrijke impact op de geplande werken in het kader van het geactualiseerd Sigmaplan en op de hermeanderingsplannen op het onbevaarbare deel 1ste categorie van de Grote Nete afwaarts de monding van de Molse Nete. En hoewel er in het verleden al geoordeeld is dat er geen acuut risico is, dient er bij grondverzet - in overleg met het FANC - ook rekening gehouden te worden met een historische radiologische verontreiniging afkomstig uit de Grote Laak (radium) en de Molse Nete (americium, polonium,...).

➡ Reduceren van de jaarlijkse fosforvracht met 3155 kg tegen 2027

Met de uitvoering van de opgedragen bovengemeentelijke en gemeentelijke projecten, én bijkomende maatregelen t.h.v. de RWZI's in het gebied lijkt de tussentijdse doelstelling haalbaar te zijn. Ook de resterende inspanning tegen 2033 (± 2750 IE) is reeds opgedragen via recente Optimalisatieprogramma's (bovengemeentelijk) en gemeentelijke subsidieprogramma's (OP 2021 en 2022, en GIP 2020-2022).

Getijdenetes

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Getijdenetes is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden). Tegen 2027 bedraagt de fosforvrucht 17523 kg/jaar minder.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) is hoog. Heel wat provinciale zijwaterlopen van de Beneden Nete hebben te kampen met wateroverlast. Hiervoor zijn een aantal lokale maatregelen geformuleerd maar geen specifieke doelstellingen.

In het kader van het [Sigmaproject 'Nete en Kleine Nete'](#) streven we naar een gedeeltelijk herstel van het natuurlijke overstromingskarakter van de afwaartse delen van Grote Nete en Kleine Nete, en bijkomende waterberging langs de Nete net afwaarts Lier.

watertekort

Tegengaan van verdroging door het creëren en herstellen van natte natuur. Het [Sigmaproject 'Nete en Kleine Nete'](#) zorgt hiervoor.

waterbeleving

Er zijn geen specifieke doelen geformuleerd op het vlak van waterbeleving, maar binnen het Sigmaproject 'Nete en Kleine Nete' is dit wel een belangrijk deelaspect waar de nodige aandacht aan wordt besteed. Ook het strategisch project 'Het Grote Net[e]werk' (in aanvraag, zie onder middengebied Grote Nete) zet sterk in op de beleving van de vallei.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het afwaarts deel van de Kleine Nete maakt deel uit van het werkgebied van de coördinatieopdracht van gouverneur Cathy Berx. Zie Kleine Nete II voor meer info.

Voor het afwaartse deel van de Grote Nete en de Benedennete bestond er tot voor kort geen structureel gebiedsgericht overleg, een probleem dat eerder al binnen de bekkenstructuren werd aangekaart. Onder impuls van de dienst Duurzaam Milieu en Natuurbeleid van de provincie Antwerpen werd begin 2023 echter een gebiedscoalitie Grote Nete opgericht. Parallel werd het voorstel van strategisch project 'Het Grote Net[e]werk' (zie middengebied Grote Nete) ingediend. De gebiedscoalitie krijgt ook een governance structuur, al zal de intensiteit/slagkracht van de gebiedsgerichte werking wel deels afhankelijk zijn van de goedkeuring van het strategisch project.

Voor de Benedennete is er voorlopig geen zicht op structureel gebiedsgericht overleg.

Meer info: [bekkenwebsite Netebekken](#) en [bekkenspecifiek deel Netebekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ Sigmaproject 'Nete en Kleine Nete'

(actie [6 G 0018](#))

Varenheuvel-Abroek

Het oorspronkelijk geplande GRUP Varenheuvel-Abroek zal opgenomen worden in een GRUP Kleine Nete Grobbendonk-Lier (ruimer plangebied met o.a. ook SBZ Viersels Gebroekt en vallei Molenbeek-Bollaak). Het Departement Omgeving plant om ten vroegste tegen eind 2023 de startnota op te maken.

In 2023 wordt de omgevingsvergunningsaanvraag voorbereid, zodat in 2024 kan gestart worden met de uitvoering van de werken. Hiervoor hoeft niet gewacht te worden op het GRUP.

Mondingsgebied Grote Nete

GRUP Mondingsgebied Grote Nete: de publieke consultatie over de startnota gebeurde al in 2021. De voorlopige vaststelling van het RUP is gepland tegen eind 2023, waarna in 2024 het openbaar onderzoek en de definitieve vaststelling kunnen plaatsvinden.

In de periode 2023-2024 worden 2 percelen op linkeroever ingericht. Voor de werken op rechteroever wordt de omgevingsvergunningsaanvraag voorbereid.

Beneden-Nete

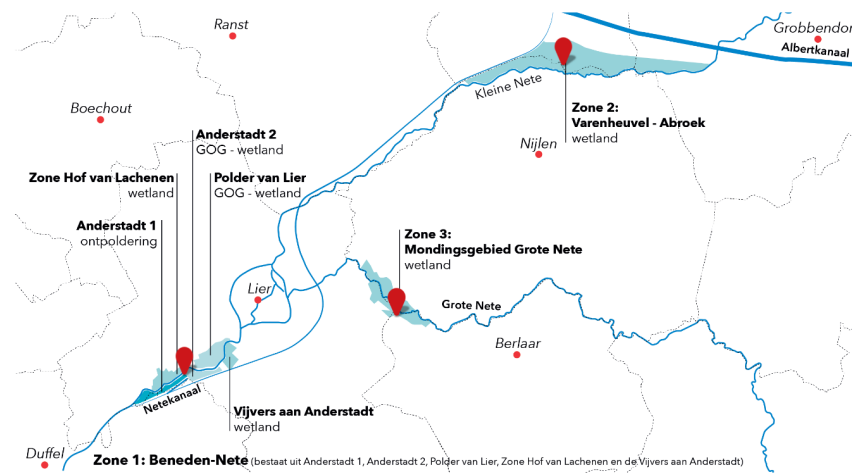
GRUP 'Beneden-Nete Lier': In 2022 is een nieuw planproces voor het gebied opgestart. In het najaar gebeurde een publieke consultatie over de startnota. Het voorontwerp GRUP wordt momenteel afgewerkt. Het departement Omgeving mikt op een plenaire vergadering medio 2023 en een voorlopige vaststelling in het najaar van 2023.

In deze deelzone worden geen ingrepen gepland in de periode 2023-2024.

➡ Reduceren van de jaarlijkse fosforvracht met 17523 kg tegen 2027

Van de 17523 kg te saneren fosforvracht, moet 12319 kg gesaneerd worden door de sector huishoudens (saneringsinfrastructuur). Met de uitvoering van de opgedragen bovengemeentelijke en gemeentelijke projecten, én extra maatregelen t.h.v. de RWZI's (o.a. doorgedreven fosforverwijdering en eliminatie regenbezinktanks) lijkt de doelstelling haalbaar te zijn. De resterende inspanning tegen 2033 is desondanks nog zodanig groot (± 14000 IE) dat de noodzakelijke investeringen best al zoveel mogelijk voorbereid worden.

Dankzij recent opgedragen Optimalisatieprogramma's (bovengemeentelijk) en gemeentelijke subsidieprogramma's (tot en met OP 2020 resp. GIP 2019) werden ondertussen al voor ongeveer 3000 IE projecten opgedragen.

Projectkaart Sigma 'Nete en Kleine Nete' (www.sigmaplan.be)

Algemene knelpunten

➡ Tekort aan personeel om middelen om te zetten

De laatste jaren is er een extra financiële injectie gekomen via Blue Deal, Klimaatadaptatieplan, extra budgetten SGBP,... Zowel Vlaamse als lokale administraties geven aan dat het nodige personeel ontbreekt om deze extra middelen maximaal aan te wenden of om zich voor te bereiden op komende middelen. Meer geld betekent dus niet evenredig meer en snellere realisaties omdat de nodige uitvoeringsgerichte profielen (projectingenieurs, ecohydrologen,...) ontbreken (vb. structuurherstel Wimp). Ook bij de dienstverleners (studiebureaus en aannemers) lijkt de maximumcapaciteit bereikt te zijn, waardoor projecten moeten getemporiseerd worden (vb. onderdelen van Sigma Grote Nete). De tendens van de Vlaamse Overheid om meer en meer te werken met projectoproepen heeft dit vermoedelijk in de hand gewerkt. Er zijn veel verschillende subsidie-oproepen, met elk hun eigen regels, doelgroep,... soms ook inhoudelijk deels overlappend (vb. ontharding) en vaak met zeer krappe deadlines. Er is nood aan een stabiel investeringsklimaat dat toelaat om op langere termijn een planning op te maken. Het bekkenbestuur is net zoals de Opvolgingscommissie Kleine Nete voorstander van een gebiedsgericht fonds waaraan bepaalde verbintenissen gekoppeld worden. Verder vraagt het bekkenbestuur aan de waterbeheerders om voor dit knelpunt oog te hebben bij de planning van het personeelsbeleid (aanwerven van specifieke profielen).

➡ Vergunningsproblematiek

De rioolbeheerders signaleren dat het moeilijker en moeilijker wordt om wegenis- en rioleringsprojecten vergund en uitgevoerd te krijgen aan een realistische prijs. Met name in de buitengebieden waar natuurdoelstellingen van toepassing zijn, zijn de voorwaarden op het vlak van bemaling soms zodanig streng dat het uitvoeringstechnisch en/of financieel quasi onmogelijk wordt om door te gaan met een project. Het is zeer moeilijk om positieve effecten van het wegnemen van vuilvracht af te wegen tegen een tijdelijk negatief effect van bemaling. Verder worden in het kader van de MER procedures problemen gemeld met de nultolerantie op het vlak van stikstofdepositie in VEN-gebieden.

Het bekkenbestuur draagt het bekkensecretariaat op om hierover overleg te organiseren tussen de rioolbeheerders, ANB (AVES) en VMM (grondwatervergunningen).

Tenslotte wordt ook gemeld dat het toepassen van de nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening, waarin strengere normen gehanteerd worden, o.a. voor buffering, voor lopende projecten voor vertraging en stijgende kosten kan zorgen.

Rioleringsprojecten doorlopen immers een relatief lange voorbereidingsfase. Bij het ontwerp is er dus nog geen rekening gehouden met de nieuwe normen.

➡ Engagements van gemeenten m.b.t. de uitbouw van saneringsinfrastructuur

In het bekkenspecifiek deel Nete krijgt de sanering van huishoudelijke lozingen in (de buurt van) habitatrichtlijngebied bijzondere aandacht. Voor bepaalde gebieden leverde het bekkensecretariaat al voorbereidend werk door prioritaire projecten te identificeren. Gemeenten kunnen momenteel echter geen nieuwe engagements aangaan aangezien de huidige legislatuur volgend jaar afloopt. Het bekkenbestuur vraagt het bekkensecretariaat om de nodige voorbereidingen te treffen om tijdig concrete prioriteiten en voorstellen te bezorgen aan de nieuwe coalities zodat de nodige projecten zoveel mogelijk worden opgenomen in de BBC (Beleids- en beheercyclus)?

NETEBEKKEN